

N:o 30.

Af Herr Wallenberg: Med förslag till förordning angående handelsregister, firma och prokura.

Idkandet af handel, sjöfart och andra industriella näringsgrenar kräver i flera fall tidsenliga speciallagar, som icke kunna hänföras under allmän civillag. En sådan, bland de viktigaste, saknas helt och hållet hos oss, nemligen den, som skulle innebära nödiga föreskrifter om *firma* och *prokura*. Vigtiga förarbeten äro i detta hänseende utförda och en fullständigare motivering blifver för Lag-Uskottet tillgänglig, hvadan jag här inskränker mig till att vördsamt föreslå, att Riksdagen behagade, för sin del, besluta antagandet af en författning af följande innehåll:

Förslag

till

Förordning angående handelsregister, firma och prokura.

Med upphäfvande af Kongl. Förordningen angående hvad bolag iakttaga böra, som under så kallad firma eller särskild antagen handteckning vilja handels- och fabriksrörelse idka, den 28 Juni 1798, förordnas, som följer:

Om handelsregister.

§ 1.

Hos Konungens Befallningshafvande skola finnas handelsregister, hvori de i denna förordning stadgade inskrifningar skola ske. Närmare föreskrifter om registrens förande meddelas af Konungen.

§ 2.

Hvarje inskrifning i handelsregistret skall ofördröjligen genom Konungens Befallningshafvandes försorg till hela sitt innehåll kungöras i Post- och inrikes-tidningar; och ankommer det på Konungens Befallningshafvande att låta sådan kungörelse jemväl införas i en eller flera inom länet utkommande tidningar. Kostnaden för kungörandet skall af inskrifningssökanden förskottsvis erläggas.

Om firma.

§ 3.

1:o. Med firma förstås det namn och den handteckning, hvarunder köpman, handelsbolag eller aktiebolag drifver sin rörelse.

2:o. Med köpman förstås i denna förordning man eller qvinna, som enligt 1 och 2 §§ i Kongl. Förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855 är pliktig att föra handelsböcker, äfvensom den, hvilken ensam är redare för fartyg, som till fraktfart nyttjas, eller hufvudredare för sådant fartyg. Under handelsbolag förstås jemväl fabriksbolag.

3:o. Å enskilda banker med sedelutgifningsrätt, sparbanker samt öfriga af flere deltagare bestående föreningar eller inrättningar, för hvilka Kongl. Maj:t eller Konungens Befallningshafvande fastställt reglemente och som ej äro grundade på aktier, eger denna förordning ej tillämpning, så vida ej annorlunda genom reglementet föreskrifves.

§ 4.

1:o. Köpman må såsom firma begagna endast sitt slägtnamn med eller utan förnamn (dopnamn) och må, då han ej är i bolag, till namnet ej foga något tillägg, som antyder, att han har en eller flere bolagsmän. Afhiden köpmans enka och arfvingar ega fortsätta den afhiden rörelse under dittills begagnad firma med eller utan tillägg, som antyder, att firman öfvergått till ny innehafvare. Äro flere sterbhusdelegare, må firman ej begagnas utan samtycke af alla sterbhusdelegare, som bära den afhiden slägtnamn. Sterbhusdelegare hafva tid af en månad från bouppteckningen att, på sätt i 9, 10 och 11 §§ sägs, anmäla sig till firmans fortsättande; försummas denna tid, anses firman hafva upphört. Har den afhiden genom testamente förordnat om firman, länder det till efterrättelse, och åligger det den, som genom testamente erhållit rätt till firma, derom göra anmälan på sätt och vid äfventyr nyss nämndt är, inom en månad från det testamentet vunnit

laga kraft. Intill dess tid för sterbhusdelegare eller testamentstagare att sådan anmälan göra gått till ända, må firman begagnas för sterbhusets gemensamma räkning. Upplöses bolag, må bolagets firma fortfarande begagnas, ändock att endast en af bolagsmännen fortsätter bolagets rörelse. Då köpman undertecknar såsom redare eller hufvudredare, skall han utsätta denna sin egenskap jemte far-tygets namn.

2:o. Handelsbolags firma skall innehålla antingen alla bolagsmännens slägtnamn med eller utan förnamn (dopnamn) eller en eller flere bolagsmäns namn med tillägg, som angifver, att en eller flere ej namngifna bolagsmän finnas; dock att, der köpman tager annan med sig i bolag för att med honom fortsätta sin rörelse, köpmannens firma fortfarande må af bolaget begagnas utan sådant tillägg, som nyss är sagdt. Ej må handelsbolags firma innehålla antydning, att bolaget är stäldt på aktier eller att bolagsmännens ansvarighet eljest är begränsad. Ej heller må i bolags firma förekomma namn på person, som ej är eller varit bolagsman. Har bolagsman, hvilkens namn förekommer i bolagets firma, trädtt ur detsamma, må firman med den utträdande bolagsmannens eller, der han afiden är, hans samtliga sterbhusdelegares samtycke fortfarande begagnas. Då handelsbolag, undertecknar såsom redare eller hufvudredare, gäller hvad om köpman ofvan är sagdt.

3:o. Aktiebolags firma skall tydligt angifva dess egenskap af aktiebolag. Enskilda personers namn må ej hädanefter upptagas i aktiebolags firma.

§ 5.

Firma, som i handelsregister inskrifves, skall tydligt skilja sig från alla inom samma län bestående och i handelsregistret inskrifna firmor. Har köpman lika förnamn och slägtnamn med annan köpman, hvilkens namn är i handelsregistret såsom firma inskrifvet, skall han välja en beteckning, hvarigenom hans firma tydligt skiljes från den förut inskrifna firman.

§ 6.

Firma må ej öfverlätas eller eljest öfvergå på annan köpman, andra bolagsmän eller annat aktiebolag annorlunda än i sammanhang med den rörelse, för hvilken firman begagnats, jemte alla dertill hörande skulder och tillgångar; och blir i ty fall firmans nye innehafvare lika med företrädaren förbunden i afseende å alla de förbindelser, som blifvit med firmans begagnande slutna, lika som ock förre firmainnehafvarens gäldenärer ega att till firmans nye innehafvare fullgöra sina förbindelser. Öfverlåtelse af rörelsen medför ej rätt till firmans begagnande, der sådan rätt ej blifvit af öfverlåtaren uttryckligen medgifven. Vid bolags upplösning beror af bolagsmännens enhälliga beslut, huruvida någon af dem skall få, jemte fortsättandet af rörelsen, fortfarande begagna bolagsfirman.

§ 7.

Ställes köpmans, handelsbolags eller aktiebolags rörelse under förvaltning af gode män med rättighet för dem att teckna firman, skall till firman fogas orden: "i administration" eller "i liquidation", och är annan teckning af firman, under den tid, förvaltningen varar, utan verkan. Sådan liquidationsfirma upphör, då liquidationen blifvit fullbordad eller förvaltningsuppdraget eljest upphör. Innehafvare af rörelse, som blifvit stäld under gode mäns förvaltning, är, sedan liquidationsfirman upphört, oförhindrad att, derest han fortsätter rörelsen, åter begagna den ursprungliga firman.

§ 8.

Köpmans och handelsbolags firma anses hafva upphört, då den rörelse, för hvilken firman begagnats, antingen upphört eller undergått sådan förändring, att densamma ej vidare medför skyldighet att föra handelsböcker. Aktiebolags firma upphör med bolagets upplösning.

§ 9.

Köpmans, handelsbolags och aktiebolags firma, äfvensom alla med rättigheten att teckna firman inträffade förändringar skola till handelsregistret anmälas och i det samma inskrivas. Skyldighet att anmäla firma åligger enhvar, som vill vinna behörighet att ensam eller jemte annan teckna firman, och eger den, hvilkens rättighet att teckna firma upphört, att derom göra anmälan. I fråga om behörighet att teckna firma eger handelsregistret vitsord. Har man genom inskrifning i handelsregistret vunnit behörighet att teckna viss firma, anses denna behörighet fortfara, intill dess densamma blifvit genom annan inskrifning upphäfd och den senare inskrifningen blifvit i Post- och inrikes-tidningar kungjord, eller firman upphört efter hvad i § 8 sägs.

§ 10.

Anmälan till firmaregistret skall, skriftligen författad, ingifvas till Konungens Befallningshafvande i det län, der köpmannens eller handelsbolagets rörelse kommer att drifvas eller aktiebolagets styrelse har sitt säte. Redares eller hufvudredares firma skall jemte fartygets namn anmälas i det län, der fartyget har sin hemort. Har köpman, handelsbolag eller aktiebolag afdelningskontor inom annat län, än der firman är inskrifven, skall afdelningskontorets firma särskildt anmälas och

inskrifvas inom det län, der detta kontor är beläget. Har utländsk köpman eller utländskt bolag afdelningskontor här i riket, betraktas det i fråga om firmans inskrifning såsom hufvudkontor.

§ 11.

I anmälan till inskrifning skall uppgifvas af hvilken eller hvilka personer, såsom firmainnehafvare eller ledamöter i aktiebolags styrelse och tjänstemän hos sådant bolag, firman kommer att tecknas, och skall, då inskrifning sker, den, som sålunda blifvit anmäld till behörighet att teckna firman, egenhändigt i handelsregistret teckna densamma jemte sitt eget namn, om detta ej är lika med firman eller, om hinder därför möter, firmateckningen jemte den anmälandes personliga underskrift i bestyrkt form till handelsregistret ingifvas och vid detsamma fogas. Namnteckningens egenhändighet skall i senare fallet bestyrkas af notarius publicus, magistratsperson, kronofogde eller länsman. Der handelsregistret ej utvisar den anmälandes behörighet att bekräfta riktigheten af de uppgifter, hans skriftliga anmälan innehåller, åligger det honom att med skriftliga handlingar dem styrka.

§ 12.

1:o. Begagnar köpman i sin handel firma, som ej blifvit i vederbörande register inskrifven, eller försummar ledamot i aktiebolags styrelse att, innan bolagets rörelse tager sin början, anmäla firman till inskrifning, eller försummar man föreskrifven anmälan af afdelningskontor eller tecknar någon inskrifven firma, utan att hans behörighet dertill kan af handelsregistret inhemtas, böte från fem till femhundra Kronor, der gerningen ej efter lag till strängare ansvar föranleder; gälde ock all skada. Böterna gå till tveskiftes mellan kronan och åklagaren och förvandlas vid bristande tillgång enligt Strafflagen.

2:o. Det åligger vederbörande allmänna åklagare att åtala öfverträdelser af detta slag, hvarförutan det är en hvar medgifvet att på eget ansvar anställa sådant åtal.

Om prokura.

§ 13.

Prokurist är den, som af köpman, handelsbolag eller aktiebolag, såsom hans principal, erhållit uppdrag att i principalens namn och för hans räkning sköta hans rörelse samt per prokura (p. p.) teckna hans firma. Det uppdrag, prokurist innehar, kallas prokura. Prokura kan meddelas flere personer gemensamt (kollektivprokura).

§ 14.

1:o. Prokura innefattar bemyndigande för prokuristen att i allt, som rörelsen angår, ej mindre inför domstolar och myndigheter, jemväl i fråga om förlikning, än äfven eljest handla å principalens vägnar och teckna hans firma. Handel, som prokurist å principalens vägnar sluter, är så gild, som vore den slutten af principalen sjelf, och medför icke för prokuristen personligen rättigheter eller förpligtelser i förhållande till den, med hvilken han slutit aftalet. Antingen handeln slutes uttryckligen i principalens namn eller omständigheterna gifva vid handen, att den, enligt de aftalandes mening, skolat slutas å principalens vägnar, är aftalet lika giltigt. Prokurist är ock behörig att å principalens vägnar utfärda rätttegångsfullmakt i tvist, som angår rörelsen. Principalen kan icke med laga verkan mot tredje man begränsa prokura till viss tid eller bestämma prokuristens behörighet annorlunda än i detta moment är sagdt.

2:o. Prokurist skall å principalens vägnar underteckna sålunda, att han till firman fogar ett tillägg (p. p.), som antyder prokuran, jemte sitt eget namn. Vid kollektivprokura skall hvarje prokurist teckna sitt namn under den med sådant tillägg försedda firman.

§ 15.

1:o. Prokura skall meddelas genom skriftlig af notarius publicus, magistratsperson, kronofogde eller länsman bestyrkt fullmakt, hvori fullmäktigen utmärkes såsom prokurist. Utfärdar principal skriftligt bemyndigande för viss person att per prokura teckna hans firma eller utmärker han eljest någon såsom sin prokurist, vare det mot principalen så ansedt, som hade han för den ifrågasvarande personen utfärdat formlig prokura-fullmakt.

2:o. Innan prokura begagnas, skall densamma anmälas till inskrifning i det eller de handelsregister, der principalens firma är inskrifven. Vid sådan anmälan skall prokura-fullmakten i hufvudskrift till handelsregistret ingifvas och vid detsamma fogas, hvarjemte prokuristen skall i handelsregistret teckna firman på sätt i 14 § 2 mom. är sagdt eller, om hinder derfor möter, hans så beskaffade firmateckning, bestyrkt af notarius publicus, magistratsperson, kronofogde eller länsman, till handelsregistret ingifvas och vid detsamma fogas.

3:o. I fråga om prokura eger handelsregistret vitsord, och anses inskrifven prokura fortfara, intill dess hennes återkallande blifvit inskrifvet och i Post- och inrikes-tidningar kungjordt.

§ 16.

Prokurist eger icke på annan person öfverlåta prokuran.

§ 17.

Prokura kan när som helst återkallas. Principalens död medför ej prokuras upphörande, utan beror det på sterbhusdelegarne att återkalla henne. Prokuras återkallande skall anmälas till handelsregistret vid äfventyr att hon anses fortfara såsom i 15 § 3 mom. sagdt är.

§ 18.

1:o. Tecknar någon prokura eller gifver sig eljest ut för prokurist och sluter såsom sådan handel i uppgifven principals namn, utan att hans behörighet i sådant afseende kan af handelsregistret inhemtas, böte från fem till femhundra kronor, der gerningen ej efter lag till strängare ansvar föranleder; gälde ock all skada. Böterna gå till tveskiftes mellan kronan och åklagaren och förvandlas vid bristande tillgång enligt Strafflagen.

2:o. Det åligger vederbörande allmän åklagare att åtala öfverträdelser af detta slag, och är det dessutom en hvar medgifvet att på eget ansvar anställa sådant åtal.

Om förfarandet.

§ 19.

1:o. Då anmälan till inskrifning i handelsregistret skett, pröfve Konungens Befallningshafvande, huruvida jemlikt denna förordning inskrifning må ske eller ej. Tillåtes inskrifning, må ej beslutet derom offentligen afkunnas eller skriftligen meddelas, utan inskrifningen verkställes, efter Konungens Befallningshafvandes förordnande, af den tjensteman som dertill satt är. Vägras åter inskrifningen, gifve Konungens Befallningshafvande skriftligt utslag inom fjerde dagen från det anmälan till inskrifning ingafs.

2:o. Förmenar någon att inskrifning i handelsregistret skett olagligen honom till förfång, ege han att emot den, som inskrifningen erhållit, instämman talan härom till underrätt i den stad, der inskrifningen skett. Inskrifningen lände ej dess mindre till efter rättelse, till dess domstols låga kraft egande beslut, hvarigenom inskrifningen förklarats olaglig, blifvit i handelsregistret inskrifvet och i Post- och inrikes-tidningar kungjordt.

3:o. Den, som ej åtnöjes med Konungens Befallningshafvandes utslag, hvarigenom anmäld inskrifning förvägrats, eger att deröfver i underdånighet föra klagan genom besvär, hvilka skola innan kl. 12 på trettionde dagen från utslagets

dag, den dagen likväl oräknad, ingifvas till Kongl. Justitiedepartementet. Ändras Konungens Befallningshafvandes utslag, så att anmäld inskrifning tillåtes, åligger det klaganden att förete Kongl. Maj:ts beslut till inskrifning, och anses det som vore anmälan gjord först å den dag, då beslutet företeddes. Hafva under tiden inträffat sådana förändrade förhållanden, att inskrifningen förty ej kan tillåtas, och hafva dessa förhållanden ej varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, vare Konungens Befallningshafvande ej förhindrad att på sådan grund förvägra inskrifningen.

Öfvergående stadgande.

§ 20.

Köpman, handelsbolag eller aktiebolag, som börjat sin rörelse före denna förordnings utfärdande, har tid af tre månader derefter att till inskrifning anmäla sin före förordningens utfärdande begagnade firma och må, derest denna tid iakttages, inskrifning ej förvägras på den grund, att firman ej öfverensstämmer med föreskrifterna i § 4.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1881.

A. O. Wallenberg.
